

VILNIAUS UNIVERSITETO MEDICINOS KRYPTIES MOKSLO DOKTORANTŪROS REGLAMENTAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Vilniaus universiteto Medicinos krypties mokslo doktorantūros reglamentas (toliau – Reglamentas) parengtas pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. gegužės mėn. 12 d. Nr. 561 nutarimu patvirtintus Mokslo doktorantūros nuostatus ir pagal Universiteto Senato 2010 m. birželio mėn. 3 d. patvirtintą Vilniaus universiteto Mokslo doktorantūros reglamentą, nustato Medicinos krypties doktorantūros studijų (toliau – doktorantūra), disertacijos rengimo, gynimo ir mokslo daktaro laipsnio suteikimo tvarką. Medicinos krypties doktorantūros studijas vykdo Medicinos fakulteto padaliniai (onkologinės tematikos doktorantūros studijos vykdomos kartu su Vilniaus universiteto Onkologijos institutu).

2. Medicinos krypties doktorantūros paskirtis – rengti mokslininkus, gebančius savarankiškai atlikti mokslinių tyrimų ir eksperimentinės (socialinės, kultūrinės) plėtros darbus bei spręsti mokslo problemas. Doktorantūrą baigęs ir mokslo daktaro laipsnį įgijęs asmuo turi būti įgijęs pakankamą kompetenciją pažangiausių tiriamojo darbo, mokslo sričių ir jų sąveikos žinių, specializuotų gebėjimų, metodikų, mokslinių tyrimų ir kitų sričių problemoms spręsti bei turimoms žinioms ar profesinei praktikai plėsti; taip pat turi gebėti dirbti savarankiškai ir turėti gilų mokslo ir profesijos išmanymą naujoms idėjoms ar procesams kurti bei panaudoti studijose ir kitoje veikloje.

3. Nustatyta tvarka įgijus Medicinos krypties doktorantūros teisę, Medicinos fakulteto tarybos teikimu, Rektorius tvirtina Medicinos mokslo krypties Doktorantūros komitetą ir doktorantūros reglamentą. Komitetas savo pirmajame posėdyje išrenka pirmininką. Komiteto sudėtyje turi būti ne mažiau kaip 9 aukšto lygio mokslininkai, atitinkantys nustatytus kvalifikacinius reikalavimus vyresniajam mokslo darbuotojui ar atestacijos kvalifikacinius reikalavimus vyriausiajam mokslo darbuotojui.

4. Mokslo daktaro laipsnis gali būti suteikiamas asmeniui, kuris sėkmingai baigė nuolatinės arba iššėstines doktorantūros studijas ir apgynė daktaro disertaciją arba asmeniui, kuris daktaro disertaciją apgynė eksternu.

5. Doktorantai – trečiosios studijų pakopos studentai ir tyrėjai. Doktorantai gali būti įdarbinti Universiteto padaliniuose visu etatu ar jo dalimi, sudarant galimybę dalyvauti mokslinių tyrimų ir studijų procese. Medicinos fakulteto tarybos sprendimu doktorantams (išskyrus pirmųjų ir baigiamųjų metų doktorantus) gali būti numatyta iki 100 akad. val. trukmės pedagoginė praktika. Doktoranto darbo laiką doktorantūros padalinyje nustato padalinio vadovas kartu su doktoranto vadovu.

II. DOKTORANTŪROS STUDIJŲ ORGANIZAVIMAS

6. Doktorantūrą universitete kontroliuoja Rektoriaus įgaliotas prorektorius.

7. Medicinos krypties doktorantūros studijas organizuoja:

7.1. **Doktorantūros ir rezidentūros skyrius** koordinuoja ir organizuoja taip pat ir Medicinos krypties doktorantūros studijų procesą vadovaudamasis Mokslo ir studijų įstatymu, Vilniaus universiteto statutu, Doktorantūros ir rezidentūros skyriaus nuostatais, Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintais Mokslo doktorantūros nuostatais bei šiuo Reglamentu.

7.2. **Medicinos krypties Doktorantūros komitetas** – aukšto lygio mokslininkų grupė, atsakinga už doktorantūros studijų bei mokslinių tyrimų vykdymą. Esminės jo funkcijos yra:

- 7.2.1. teikti Rektoriui disertacijų tematiką priėmimo į doktorantūrą konkursui;
- 7.2.2. teikti Rektoriui tvirtinti stojamojo į doktorantūrą komisijas;
- 7.2.3. tvirtinti mokslo doktorantūros studijų planus;
- 7.2.4. tvirtinti priimtų į doktorantūrą doktorantų individualius studijų ir mokslinių tyrimų planus;
- 7.2.5. teikti Rektoriui tvirtinti doktorantų mokslinius vadovus;
- 7.2.6. vykdyti doktorantų atestaciją ir rengti jos dokumentus;
- 7.2.7. svarstyti pateiktą disertaciją ir priimti sprendimą dėl jos teikimo viešam gynimui;
- 7.2.8. teikti Rektoriui tvirtinti daktaro disertacijos gynimo tarybos sudėtį;
- 7.2.9. užtikrinti ginamų disertacijų mokslinį lygį;

7.3. **Doktoranto mokslinis vadovas:**

- 7.3.1. kartu su doktorantu sudaro individualų doktorantūros studijų ir mokslinių tyrimų planą ir teikia tvirtinti Doktorantūros komitetui;
- 7.3.2. teikia doktorantui mokslinę ir metodinę pagalbą;
- 7.3.3. padeda doktorantui spręsti organizacinius studijų ir disertacijos rengimo klausimus;
- 7.3.4. vizuoja doktoranto prašymus išvykoms dalinėms studijoms į užsienio universitetus, į seminarus, konferencijas, stažuotes, akademinėms atostogoms ir pan.;
- 7.3.5. kartu su doktorantu atsako už kokybišką daktaro disertacijos parengimą.

7.4. **Akademiniai ir mokslo padaliniai:**

- dalyvauja sudarant doktoranto studijų programą ir sudaro doktorantui sąlygas sėkmingai vykdyti studijų ir mokslinių tyrimų planą;
- prižiūri doktoranto doktorantūros proceso eigą;
- teikia metodinę pagalbą;
- skatina doktoranto mobilumą;

- teikia Komitetui savo išvadą apie doktoranto studijų ir mokslinio tyrimo rezultatus;
- doktorantui parengus disertaciją, organizuoja pirminį daktaro disertacijos svarstymą ir teikia Komitetui išvadas dėl daktaro disertacijos atitikimo daktaro disertacijai keliamiems reikalavimams.

8. Doktorantūros komiteto teikimu, Medicinos fakulteto tarybos posėdyje kiekvienai mokslo kryptčiai patvirtinami studijuojami dalykai, jų sandai, kreditų skaičius, konsultuojantys dėstytojai ir paskelbiami Universiteto interneto svetainėje.

9. Doktorantas studijuoja ne mažiau kaip keturis dalykus. Bendra doktorantūros studijų apimtis – ne mažiau kaip 20 kreditų, o nuo 2011 m. rugsėjo 1 d. – ne mažiau kaip 30 kreditų. Visiems Medicinos kryptties nuolatinių studijų doktorantams privalomas doktorantūros studijų dalykas – Biomedicininė statistika, kiti dalykai pasirenkami individualiai, atsižvelgiant į disertacijos tematiką. Kreditai gali būti gaunami ir doktorantų tarptautinėse vasaros mokyklose, doktorantui esant dalinėse studijose užsienyje. Sprendimą dėl jų įskaitymo priima Doktorantūros komitetas.

10. Doktoranto mokslinių tyrimų planą sudaro: mokslinės literatūros nagrinėjimas, moksliniai tyrimai, gautų duomenų analizė, pristatymas mokslinėse konferencijose, mokslinių straipsnių rašymas, disertacijos rengimas ir kita.

11. Doktorantui, pagal galimybes, sudaromos sąlygos naudotis laboratorijose ir kituose universiteto padalinuose esančia įranga moksliniams tyrimams atlikti. Savo mokslinius tyrimus doktorantas gali atlikti ir kitose Lietuvos ar užsienio universitetuose ar mokslo įstaigose.

III. MEDICINOS KRYPTIES DOKTORANTŪROS KOMITETO VEIKLA

12. Komiteto posėdžiai vyksta nustatyta tvarka, Komiteto pirmininkui raštu (arba elektroniniu paštu) apie tai informavus komiteto narius. Komiteto pirmininkas kvietime informuoja apie posėdžio laiką ir vietą, taip pat pateikia darbotvarkės projektą.

13. Komiteto posėdžio dokumentus tvarko posėdžio sekretorius, posėdžio protokolus pasirašo, Komiteto pirmininkas ir posėdžio sekretorius. Visus savo teikimus, pasiūlymus ir sprendimų protokolus Komitetas pateikia VU Doktorantūros ir rezidentūros skyriui ar Doktorantūros komisijai.

14. Komiteto priimti sprendimai yra teisėti, kai posėdyje dalyvauja (įskaitant ir dalyvaujančius telekonferencijos būdu) daugiau kaip pusė jo narių, įskaitant pirmininką. Komiteto nariai, negalintys dalyvauti posėdyje, savo nuomonę svarstomais klausimais gali iš anksto pateikti raštu arba elektroniniu paštu. Galutinį sprendimą Komitetas priima balsavimu: sprendimai laikomi priimtais, jeigu už juos balsuoja daugiau kaip pusė Komiteto narių. Komiteto posėdžio protokolai 5 metus saugomi Doktorantūros ir rezidentūros skyriuje, vėliau - Universiteto archyve.

15. Komiteto svarstomam klausimui aptarti gali būti rengiama apklausa elektroninėmis ryšio priemonėmis. Komiteto nariai naudodamiesi elektroninio ryšio priemonėmis pareiškia savo nuomonę svarstomu klausimu ir balsuoja. Į elektroninio posėdžio darbotvarkę negali būti įtraukiami klausimai, kuriems reikia slapto balsavimo.

IV. PRIĖMIMAS Į DOKTORANTŪRĄ

16. Konkursą doktorantūros studijoms skelbia Rektorius, gavęs Doktorantūros komiteto patvirtintą disertacijų tematiką, pretendentų į doktorantų vadovus sąrašą, sudarytą pagal mokslo kryptis:

16.1. Kiekvienais metais balandžio mėn. Medicinos krypties Doktorantūros komitetas atrenka disertacijos temas ir pretendentes į doktorantų vadovus. Pretendentai į vadovus Doktorantūros komitetui pateikia prašymą, nurodydami savo pareigas, svarbiausių pastarųjų 5 metų publikacijų sąrašą, taip pat paraišką, nurodydami temos pavadinimą, padalinį, kuris vykdys doktorantūros studijas, temos aktualumą, naujumą, perspektyvumą ir įgyvendinimo galimybes.

16.2. Doktorantų vadovai turi būti aktyviai mokslinį darbą dirbantys mokslininkai, atitinkantys LR Švietimo ir mokslo ministro įsakymu (2010 04 12 Nr. V-503) nustatytus biomedicinos srities mokslininkų kvalifikacinius reikalavimus dalyvauti doktorantūros procese.

16.3. Doktorantūros temų, pretendentų į doktorantų vadovus sąrašas ir priėmimo į doktorantūrą tvarka tvirtinama Rektoriaus ir skelbiama Universiteto svetainėje, likus ne mažiau kaip 2 mėnesiams iki priėmimo į doktorantūrą konkurso dienos.

17. Konkurse Medicinos krypties doktorantūros studijoms gali dalyvauti asmenys, turintys kvalifikacinį magistro laipsnį arba jam prilygstantį aukštąjį išsilavinimą. Pretendentai Doktorantūros ir rezidentūros skyriui pateikia:

17.1. prašymą Rektoriui (nurodant studijų formą);

17.2. magistro kvalifikacinio laipsnio arba jam prilyginto aukštojo išsilavinimo diplomo kopiją;

17.3. gyvenimo aprašymą;

17.4. tos krypties, į kurią pretendentas stoja, dviejų mokslininkų rekomendacijas;

17.5. savo mokslo darbų sąrašą ir darbų atspaudus, konferencijoje skaitytus pranešimus, mokslo konkursuose premijuotus darbus;

14.6. anketą (skelbiama Universiteto interneto svetainėje);

14.7. paso arba asmens tapatybės kortelės kopiją.

18. Doktorantūros ir rezidentūros skyrius pretendentų į doktorantūros studijas sąrašą ir dokumentus perduoda Doktorantūros komitetui.

19. Priėmimo į doktorantūrą konkursas vyksta birželio – liepos mėn. Medicinos krypties Doktorantūros komiteto teikimu, Rektoriaus įsakymu pagal mokslo šakas sudaromos stojamojo į doktorantūrą komisijos. Stojančiojo į doktorantūrą atrankos kriterijai yra egzaminas, kuris vertinamas 10 balų sistema, ir moksliniai darbai (jei yra). Sudarant konkursinį balą, skaičiuojamas stojančiojo studijų balų vidurkis ir vertinami mokslo darbai. Vadovaudamasis

atrankos kriterijais, Medicinos fakulteto Medicinos krypties Doktorantūros komitetas sudaro pretendentų į doktorantūrą konkursinę eilę, kurią įformina protokoliniu nutarimu ir pateikia Doktorantūros ir rezidentūros skyriui.

20. Nepatekę konkurso būdu į valstybės finansuojamas vietas, stojantieji gali rinktis mokamas doktorantūros studijas.

21. Doktorantai, savo noru ar Doktorantūros komiteto sprendimu nutraukę doktorantūros studijas, antrą kartą į valstybės finansuojamas doktorantūros vietas pretenduoti negali.

22. Doktorantūros komiteto protokolo pagrindu į Medicinos krypties doktorantūrą priimami pretendentai įforminami Rektoriaus įsakymu, nurodant doktoranto vardą, pavardę, fakultetą, padalinį, mokslo kryptį, studijų formą, stipendijos koeficientą.

23. Su priimtais doktorantais sudaromos studijų sutartys. Nuolatinių doktorantūros studijų trukmė – iki 4 metų, iššestinių – iki 6 metų. Studijų pradžia – spalio 1 dieną

24. Po priėmimo į doktorantūrą, esant laisvų valstybės finansuojamų vietų, gali būti organizuojamas papildomas konkursas ta pačia tvarka

25. Komitetas ne vėliau kaip per darbo savaitę nuo doktorantūros studijų pradžios organizuoja Komiteto posėdį, kuriame dalyvauja naujai priimti doktorantai ir disertacijų tematikų konkursą laimėjęs vadovai. Naujai priimtiems doktorantams paskiriami vadovai, numatomos disertacijų temos, katedra ar mokslo padalinys. Komiteto teikimas įforminamas posėdžio protokolu. Šie dokumentai pateikiami Doktorantūros ir rezidentūros skyriui ir Doktorantūros komisijai.

26. Asmuo, pateikęs prašymą dalyvauti priėmimo į doktorantūrą konkurse ir nepriimtas, ar nesutinkantis su jam paskirta disertacijos tema, per tris dienas po Komiteto protokolo paskelbimo gali:

- teikti motyvuotą prašymą ar apeliaciją Komitetui;
- gavęs neigiamą Komiteto atsakymą, per tris dienas gali teikti apeliaciją Universiteto Rektoriui .

27. Stojantys į doktorantūrą užsienio valstybių (ne Europos Sąjungos (toliau – ES) šalių) piliečiai, turintys magistro kvalifikacinį laipsnį arba jam prilyginto aukštojo išsilavinimo diplomą, kartu su 13 punkte nurodytais dokumentais papildomai pateikia užsienyje įgytos kvalifikacijos pripažinimo patvirtinimo dokumentą ir moka Universitete ar Centre nustatytą studijų mokesťį.

28. Užsieniečiai (ne ES šalių piliečiai), priimti į doktorantūros studijas, privalo teisės aktų nustatyta tvarka gauti leidimą gyventi Lietuvos Respublikoje.

29. ES piliečiai konkurse dalyvauja bendra tvarka.

V. DOKTORANTŪROS STUDIJŲ EIGA

30. Doktorantūros studijoms ir moksliniams tyrimams vadovauja doktoranto mokslinis vadovas, jeigu reikia ir konsultantas. Doktoranto vadovas ir konsultantai turi atitikti LR Švietimo ir mokslo ministro įsakymu (2010 04 12 Nr. V-503) nustatytus biomedicinos srities mokslininkų kvalifikacinius reikalavimus dalyvauti doktorantūros procese. Vadovų ir konsultantų rašytinius sutikimus, jų pagrindinių mokslo publikacijų sąrašus Doktorantūros komitetas, per 10 darbo dienų nuo priėmimo į doktorantūrą dienos, pateikia Doktorantūros ir rezidentūros skyriui su teikimu tvirtinti Universiteto Rektoriui. Doktoranto vadovas vienu metu gali vadovauti ne daugiau kaip penkiems doktorantams.

31. Doktorantas turi teisę teikti motyvuotą apeliaciją Medicinos krypties Doktorantūros komitetui, prašydamas pakeisti vadovą. Doktoranto apeliacija apsvaustoma ir sprendimas priimamas per du mėnesius. Apeliacija gali būti pateikta likus ne mažiau kaip vieneriems metams iki doktorantūros studijų pabaigos.

32. Per mėnesį, nuo doktorantūros studijų pradžios, doktorantas kartu su savo vadovu parengia individualų doktorantūros studijų, mokslinių tyrimų, rezultatų publikavimo ir daktaro disertacijos rengimo planą, kuris svarstomas atitinkamo padalinio posėdyje. Individualūs doktorantų studijų planai tvirtinami ir prireikus Medicinos krypties Doktorantūros komiteto posėdyje. Disertacinio darbo tema gali būti pakeista praėjus ne daugiau kaip pusei doktorantūros studijoms skiriamo laiko.

33. Doktorantas nustatyta tvarka išklauso pasirinktus kursus arba studijuoja savarankiškai, konsultuojamas konsultantų. Kiekvieno dalyko studijos baigiamos egzaminu. Doktorantūros studijų egzaminai turi būti laikomi pagal Medicinos krypties mokslo Doktorantūros komiteto patvirtintą studijų planą. Doktorantūros studijų plane pasirinkto dalyko konsultantu rekomenduojama skirti pirmąjį dalyko sando apraše nurodytą mokslininką.

34. Doktorantūros studijų paskaitas gali skaityti mokslo laipsnį turintys mokslo pedagoginiai darbuotojai, kurių pastarųjų penkerių metų moksliniai tyrimai ir publikacijos atitinka dėstomų dalykų tematiką ir yra paskelbti recenzuojamuose leidiniuose.

35. Medicinos fakulteto Doktorantūros studijų paskaitas ir seminarus organizuoja atitinkamas padalinys, atsakingas už doktorantūros studijų dalykus. Paskaitos gali būti organizuojamos, jeigu individualiuose studijų planuose jas numato ne mažiau kaip trys doktorantai. Visais kitais atvejais studijuojama savarankiškai.

36. Doktorantas studijų plane numatytus egzaminus laiko dalyvaujant Medicinos fakulteto Dekano (ar doktorantūras studijas kuriojančio prodekan) įsakymu sudarytai komisijai. Komisijoje turi būti pirmininkas ir du nariai. Visi trys komisijos nariai turi turėti mokslo laipsnius. Dalyką konsultavęs mokslininkas dažniausiai skiriamas egzaminų komisijos pirmininku (jeigu jis neperduoda šios funkcijos kitam mokslininkui), kuris pasiūlo kitus komisijos narius. Jeigu egzaminas neišlaikomas, galima vieną kartą, bet ne anksčiau kaip po dviejų mėnesių, egzaminą perlaikyti. Antrą kartą neišlaikius egzamino, doktorantui skelbiama neeilinė atestacija.

37. Išlaikyti egzaminai fiksuojami egzaminų protokole (jo pavyzdys skelbiamas universiteto internetiniame puslapyje). Egzaminus rekomenduojama išlaikyti per pirmuosius metus, vėliausiai – antraisiais doktorantūros studijų metais. Išlaikius egzaminus atitinkamas Medicinos fakulteto padalinys apsvarsto, įvertina šio studijų etapo kokybę ir pateikia išvadą. Tuomet Medicinos fakulteto vadovo įsakymai dėl egzaminų komisijos sudarymo, egzaminų datų ir egzaminų išlaikymo protokolas pateikiamas VU Doktorantūros ir rezidentūros skyriui.

38. Doktoranto mokslinio vadovo teikimu, doktorantui gali būti įskaityti anksčiau išlaikytų dalykų, studijuotų pagal doktorantūros programas, egzaminai. Jie įskaitomi atitinkamo doktorantūros studijas kuruojančio padalinio ir Medicinos krypties Doktorantūros komiteto sprendimu, doktorantui pateikus egzaminų išlaikymo protokolus ar kitus dokumentus, patvirtinančius egzaminų išlaikymą. Visi šie dokumentai pateikiami Doktorantūros ir rezidentūros skyriui ar Doktorantūros komisijai .

39. Doktorantai dalinėms doktorantūros studijoms į užsienio universitetus, į konferencijas, seminarus ir kt. išleidžiami Rektoriaus įsakymu, pateikus Doktorantūros ir rezidentūros skyriui prašymą su doktoranto mokslinio vadovo ir Medicinos krypties Doktorantūros komiteto pirmininko viza. Išvykos laikas įskaitomas į bendrą studijų trukmę, doktorantui jos metu mokama stipendija Vilniaus universiteto stipendijų nuostatų nustatyta tvarka. Išvykos išlaidos gali būti finansuojamos iš doktorantų mobilumui skirtų lėšų, Universiteto Mokslo fondo, kvietėjų ir kitų šaltinių.

40. Dėl svarbių priežasčių (gimdymas, vaiko priežiūros atostogos, doktoranto liga ar kt.) doktorantas gali būti išleidžiamas akademinų atostogų. Doktorantūros laikas pratęsiamas dėl ligos, gimdymo ir vaiko priežiūros atostogų ir kitų svarbių priežasčių, pateikus Doktorantūros ir rezidentūros skyriui Universitete arba Doktorantūros komisijai Centre reikiamus dokumentus (doktoranto prašymą Universiteto Rektoriui arba Centro Direktoriui, vizuotą doktoranto mokslinio vadovo, medicininius dokumentus, nėštumo ir gimdymo pažymėjimą ir pan.). Vadovaujantis šiais dokumentais, doktorantui Universiteto Rektoriaus arba Centro Rektoriaus įsakymu suteikiamos akademinės atostogos. Atostogų metu stipendija nemokama.

41. Doktorantas, be pateisinamos priežasties laiku nepradėjęs studijų ar nustatyta tvarka nepateikęs studijų ir mokslinių tyrimų plano arba po akademinų atostogų, komandiruočių, ligos ir pan., per 15 kalendorinių dienų be pateisinamos priežasties negrįžęs tęsti doktorantūros studijų, šalinamas iš doktorantūros.

42. Doktorantų kasmetinės atostogos tęsiasi nuo liepos 1 dienos iki rugpjūčio 31 dienos (jeigu doktoranto studijų plane nėra numatyta kitaip).

43. Medicinos krypties Doktorantūros komiteto nustatytais terminais doktorantas atsiskaito atitinkamame doktorantūros studijas kuruojančiame padalinyje:

43.1. dalyvaujant doktorantui ir jo vadovui, įvertinama doktoranto studijų programos ir mokslinių tyrimų plano vykdymas, išvada teikiama Doktorantūros komitetui; Doktoranto vadovas, dėl objektyvių priežasčių nedalyvaujantis doktoranto atestacijoje, pateikia padaliniui doktoranto veiklos įvertinimą raštu;

43.2. Doktorantūros komitetas doktorantą atestuoja teigiamai (tuo pritardamas doktorantūros tęsimui ir patikslindamas ateinančių mokslo metų programą) arba neigiamai (tuo siūlydamas doktorantūrą nutraukti) arba siūlo atidėti atestaciją ne ilgesniam nei 3 mėnesių laikotarpiui, kol bus pašalinti studijų plano vykdymo trūkumai. Į Doktorantūros komiteto posėdį gali būti kviečiami doktorantas ir jo vadovas. Atestacijos dokumentai pateikiami Doktorantūros ir rezidentūros skyriui;

43.3. Doktorantūros komiteto nustatyta tvarka visiems paskutiniųjų doktorantūros studijų metų doktorantams, likus 5-6 mėn. iki studijų pabaigos, vykdomos neeilinės atestacijos.

44. Jei doktorantas akivaizdžiai nevykdo studijų ar mokslinių tyrimų plano reikalavimų, doktoranto ar padalinio vadovo, taip pat, Doktorantūros komiteto teikimu gali būti inicijuojama neeilinė atestacija.

45. Neatestuotas doktorantas Universiteto Rektoriaus įsakymu šalinamas iš doktorantūros.

46. Doktorantas taip pat gali būti pašalintas iš doktorantūros dėl elgesio, nesuderinamo su akademinės bendruomenės etikos normomis.

47. Dėl svarbių priežasčių (liga, užsienio komandiruotė ir pan.) gali būti atidėti doktoranto individualioje programoje nurodyti egzaminų laikymo, kitokių atsiskaitymų terminai. Šie klausimai sprendžiami Doktorantūros komiteto posėdyje. Posėdžio protokolas pateikiamas Doktorantūros ir rezidentūros skyriui Universitete arba Doktorantūros komisijai Centre.

48. Daktaro disertacija turi būti apginta per doktorantūrai skirtą laikotarpį (iki doktorantūros studijų termino pabaigos). Jeigu doktorantas iki doktorantūros pabaigos pateikia pirminį disertacijos variantą, tačiau nespėja jos apginti, 12 mėnesių po doktorantūros pabaigos disertacija gali būti ginama įprasta tvarka. Kitu atveju disertacija ginama eksternu.

VI. MOKSLO DAKTARO DISERTACIJA

49. Mokslo daktaro disertaciją sudaro disertacijos rankraštis (tekstas, lentelės, jei reikia – grafikai, paveikslai, priedai ir kt.), taip pat santrauka ir disertanto mokslinių publikacijų disertacijos tema kopijos. Rekomenduojama disertacijos teksto apimtis 4–10 autorinių lankų (1 autorinis lankas – 40 000 spaudos ženklų). Disertacijos rankraščio ir santraukos pabaigoje pateikiamas mokslinių konferencijų, kuriose buvo paskelbti disertacijos tyrimo rezultatai, sąrašas ir disertanto trumpas gyvenimo, mokslinės bei kūrybinės veiklos aprašymas (CV).

50. Kaip daktaro disertacija ginti gali būti teikiama ir mokslinė monografija, kurią disertantas parašė be bendraautorių. Su monografija teikiama santrauka, parašyta kita nei monografijos tekstas kalba. Kitos disertanto mokslinės publikacijos teikiamos, jeigu jos būtinos disertacijos temos atskleidimui.

51. Disertacijoje turi būti apibrėžtas darbo tikslas ir sprendžiami uždaviniai, nurodytas mokslinis darbo naujumas, apžvelgti disertacijos tema pasaulyje atlikti tyrimai, naudoti tyrimų metodai, pateikta tyrimo duomenų ir rezultatų analizė, diskusija – tyrimų duomenų ir rezultatų aptarimas,

pagrįstas jų patikimumas bei santykis su kitų tyrėjų duomenimis ir suformuluotos išvados. Disertacijoje gali būti aptarti kiti disertanto nuomone svarbūs aspektai.

52. Disertacijos tekstas rašomas lietuvių arba, jei tam pritaria doktoranto vadovas ir Medicinos krypties Doktorantūros komitetas, kita kalba. Disertacijos arba ginamos mokslinės monografijos santrauka rašoma kita nei disertacija ar monografija kalba. Tais atvejais, kai disertacijos ar monografijos tekstas parašytas ne lietuvių kalba, privaloma santrauka lietuvių kalba. Disertacija turi būti parašyta taisyklinga kalba, laikantis raštvedybos normų ir kalbos kultūros reikalavimų.

53. Disertacijos arba ginamos monografijos santraukos teksto apimtis turi būti ne mažesnė kaip vienas autorinis lankas. Santrauka teikiama leidyklai spausdinti po to, kai Rektorius įsakymu patvirtinama gynimo taryba ir gynimo data. Santraukoje apibrėžiama disertacijoje nagrinėjama mokslo problema, išdėstomi mokslo darbo tikslai ir uždaviniai, darbo mokslinis naujumas, tyrimų metodika, svarbiausi rezultatai, jų aptarimas ir rezultatais pagrįstos doktoranto ginamos išvados.

54. Disertacijoje ir jos santraukoje nurodomas doktoranto mokslinis vadovas, konsultantas (jeigu toks buvo), o santraukoje taip pat ir gynimo tarybos sudėtis. Jeigu doktoranto mokslinis vadovas buvo pakeistas, disertacijoje ir santraukoje nurodomas jo ankstesnis vadovas bei jo vadovavimo laikotarpis. Disertacijos ir jos santraukos tituliniai ir antrieji puslapiai sudaromi pagal patvirtintus pavyzdžius.

VII. MOKSLO DAKTARO DISERTACIJOS GYNIMAS

55. Doktorantas gali teikti ginti disertaciją po to, kai:

- 55.1. išlaiko visus doktorantūros plane numatytus egzaminus;
- 55.2. esminius savo tyrimų rezultatus paskelbia ne mažiau kaip dviejuose straipsniuose, kurie yra išspausdinti recenzuojamuose mokslo leidiniuose arba mokslinėje monografijoje;
- 55.3. pristato tyrimų rezultatus tarptautiniuose moksliniuose renginiuose.

56. Parengtą disertaciją doktorantas pristato padalinio, kuriame buvo rengta disertacija, posėdyje, dalyvaujant vadovui ir konsultantui (jeigu toks buvo). Padalinys svarsto daktaro disertaciją ir išsamų protokolą su savo išvadomis teikia Doktorantūros komitetui.

57. Po svarstymo atitinkamame padalinyje doktorantas į Doktorantūros ir rezidentūros skyrių pateikia:

- 57.1 prašymą Rektoriui leisti ginti daktaro disertaciją;
- 57.2. magistro kvalifikacinio laipsnio (ar jam prilygstančio aukštojo išsilavinimo) diplomo ir jo priedų kopijas;
- 57.3. disertacijos tema paskelbtų mokslinių darbų sąrašą ir jų kopijas (jeigu darbas dar neišspausdintas, būtina pridėti leidinio redakcijos pažymą, nurodančią, kad straipsnis priimtas spaudai);
- 57.4. disertanto gyvenimo, mokslinės ir kūrybinės veiklos aprašymą – *curriculum vitae*;
- 57.5. išlaikytų pagal doktorantūros studijų programą egzaminų protokolą;
- 57.6. daktaro disertacijos rankraštį ir jos santraukos projektą;

57.7.katedros ar kito padalinio, kuriame parengta disertacija, disertacijos įvertinimo protokolo išrašą;

57.8.sutikimą per 2 savaites po disertacijos viešo gynimo posėdžio paskelbti disertaciją Lietuvos elektroninių tezių ir disertacijų duomenų bazėje (ETD).

58. Doktorantūros ir rezidentūros skyrius perduoda dokumentus Komitetui.

59. Medicinos krypties Doktorantūros komitetas, gavęs disertanto prašymą ir 57 punkte išvardintus dokumentus, susipažįsta su jais, paskiria tris recenzentus, kurie savo vertinimus pateikia Komiteto posėdžiui. Po diskusijų posėdyje įvertinama disertacija, moksliniai straipsniai, išlaikyti egzaminai, dalyvavimas mokslinėse konferencijose ir priimamas sprendimas, ar disertacija atitinka disertacijai keliamus reikalavimus ir gali būti teikiama viešam gynimui.

60. Jeigu disertacija atitinka reikalavimus:

60.1. Medicinos krypties Doktorantūros komitetas teikia Universiteto Rektoriui tvirtinti penkių ekspertų gynimo tarybą, į kurią įeina Doktorantūros komiteto paskirtas pirmininkas ir 4 nariai. Teikimą ir dokumentus, nurodytus 57 punkte Doktorantūros komitetas gražina Doktorantūros ir rezidentūros skyriui.

60.2. gynimo tarybos nariai negali turėti interesų konflikto su disertantu arba jo moksliniu vadovu ar konsultantu (disertaciją ginant eksternu – su konsultantu). Doktoranto mokslinis vadovas ar konsultantas (disertaciją ginant eksternu – konsultantas) negali būti gynimo tarybos narys. Ne mažiau kaip vienas gynimo tarybos narys turi būti iš užsienio mokslo ir studijų institucijos. Jei darbas atliktas mokslo krypties sandūroje, gynimo taryboje gali būti ir kitų mokslo krypties mokslininkai.

60.3. numatoma kokia kalba bus ginama disertacija, taip pat disertacijos gynimo data ir vieta;

60.4. patvirtinamas privalomų ir pasirenkamų Lietuvos ar užsienio institucijų sąrašas, kurioms bus siunčiama disertacijos santrauka ir pranešimas apie numatomą ginti disertaciją. Privalomų institucijų, kurioms būtina išsiųsti visas Medicinos krypties daktaro disertacijas, sąrašą tvirtina Medicinos krypties Doktorantūros komitetas; kitas institucijas numato disertacijos rengimą kuruojantis padalinys ir teikia tvirtinti Medicinos krypties Doktorantūros komitetui.

61. Doktorantūros ir rezidentūros skyrius ne vėliau kaip prieš 30 dienų iki disertacijos gynimo:

60.1. pateikia disertaciją gynimo tarybos nariams;

60.2. Išsiunčia pranešimą apie numatomą ginti disertaciją Lietuvos mokslo tarybai, skelbia Universiteto tinklapyje ir Universiteto leidinyje „Informacinis biuletenis“. Pranešime nurodoma: disertanto vardas, pavardė, disertacijos parengimo vieta, mokslinis vadovas (disertaciją ginant eksternu – konsultantas) ir gynimo tarybos nariai (mokslo laipsnis, vardas, pavardė, atstovaujama mokslo kryptis (šaka) ar kryptys (šakos)), disertacijos pavadinimas, gynimo vieta ir laikas bei Universiteto svetainės, kurioje skelbiama disertacija ir jos santrauka, adresas.

62. Gynimo tarybos nariai atsiliepiamus apie disertaciją raštu pateikia Doktorantūros ir rezidentūros skyriui ne vėliau kaip prieš 5 darbo dienas iki disertacijos gynimo.

63. Disertacija ginama viešame Medicinos mokslų krypties gynimo tarybos posėdyje. Posėdis vyksta lietuvių kalba, užtikrinant vertimą į kalbą, kuri suprantama gynimo tarybos nariui iš užsienio. Tais atvejais, kai vartojama kita nei lietuvių kalba, turi būti vertimas į lietuvių kalbą. Posėdžiui vadovauja gynimo tarybos pirmininkas. Posėdis yra teisėtas, jeigu jame dalyvauja daugiau negu pusė gynimo tarybos narių, įskaitant ir dalyvaujančius vaizdo konferencijos būdu. Posėdyje nedalyvaujančių gynimo tarybos narių atsiliepimai ir kiti gauti atsiliepimai apie disertaciją perskaitomi per posėdį.

64. Jeigu disertacijoje yra komercinę paslaptį sudaranti informacija, Medicinos krypties Doktorantūros komitetas sprendžia, kas be disertanto, jo mokslinio vadovo, konsultanto, gynimo tarybos pirmininko ir narių gali dalyvauti disertacijos gynime.

65. Disertantas pristato pagrindinius savo darbo rezultatus ir išvadas, nurodo savo indėlį į disertacijoje pateiktas publikacijas. Gynimo tarybos nariai argumentuotai įvertina disertacijos mokslinį lygį, rezultatų naujumą ir originalumą, išvadų patikimumą ir pagrįstumą, nurodo darbo trūkumus ir netikslumus. Gynimo metu tarybos nariai įvertina doktoranto mokslinę erudiciją, gebėjimą pagrįsti ir paaiškinti disertacijoje ir mokslinėse publikacijose pateiktus rezultatus. Disertantas atsako į užduotus klausimus ir komentuoja pareikštas pastabas.

66. Po diskusijų su disertantu, gynimo tarybos nariai slaptu balsavimu sprendžia, ar jam suteiktinas mokslo daktaro laipsnis. Vaizdo konferencijos būdu dalyvaujantys gynimo tarybos nariai taip pat balsuoja: iki posėdžio pabaigos atsiunčia savo nuomonę elektroniniu paštu gynimo tarybos pirmininko nurodytu adresu arba kitu būdu pareiškia savo nuomonę virtualioje erdvėje. Sprendimas suteikti mokslo daktaro laipsnį priimamas, jeigu už jį balsuoja daugiau kaip pusė gynimo tarybos narių. Balsavimo protokolą pasirašo visi posėdyje tiesiogiai dalyvavę gynimo tarybos nariai.

67. Doktorantūros ir rezidentūros skyrius ne vėliau kaip per 10 darbo dienų po disertacijos gynimo posėdžio, apie gynimo rezultatus nustatyta tvarka praneša Lietuvos mokslo tarybai.

68. Per dvi savaites po disertacijos gynimo doktorantas po vieną apgintos disertacijos egzempliorių (išskyrus disertacijas, kurios apgintos uždarame posėdyje) pateikia Lietuvos Nacionalinei Martyno Mažvydo bibliotekai, taip pat Lietuvos medicinos bibliotekai bei paskelbia Lietuvos elektroninių tezių ir disertacijų duomenų bazėje (ETD).

69. Jeigu gynimo taryba nusprendžia, kad mokslo daktaro laipsnis nesuteiktinas, disertantas gali pataisytą ar papildytą disertaciją ginti ne anksčiau kaip po vienerių metų. Šiuo atveju disertacija ginama eksternu. Nustačius mokslinio nesąžiningumo faktą (plagiatą ir pan.), disertacija negali būti ginama.

70. Jeigu doktorantas iki doktorantūros pabaigos pateikia pirminį disertacijos variantą, tačiau nespėja jos apginti, per 12 mėnesių po doktorantūros pabaigos, disertacija gali būti ginama įprasta tvarka. Per 12 mėnesių laikotarpį neapginta disertacija ginama eksternu pagal šio reglamento reikalavimus mokslo daktaro laipsniui įgyti eksternu.

VIII. MOKSLO DAKTARO LAIPSNIO ĮGIJIMAS EKSTERNU

71. Siekti eksternu įgyti mokslo daktaro laipsnį gali asmuo (toliau – eksternas), turintis magistro kvalifikacinį laipsnį arba jam prilygintą aukštąjį išsilavinimą. Medicinos krypties disertacinį darbą parengęs eksternas turi būti išleidęs mokslinę monografiją arba esminius disertacijos rezultatus paskelbęs ne mažiau kaip dviejuose straipsniuose, kurie išspausdinti recenzuojamuose mokslo leidiniuose, pristatęs savo tyrimų rezultatus tarptautiniuose moksliniuose renginiuose ir parengęs daktaro disertaciją.

72. Medicinos krypties disertacinį darbą parengęs eksternas Doktorantūros ir rezidentūros skyriui kartu su prašymu Universiteto Rektoriui leisti ginti mokslo daktaro disertaciją pateikia toliau išvardintus dokumentus:

72.1. disertacijos rankraštį arba išleistą mokslinę monografiją;

72.2. mokslinių publikacijų sąrašą ir jų kopijas; taip pat – mokslinių renginių, kuriuose buvo pristatyti disertacinio mokslo darbo rezultatai, sąrašą ir patvirtinančių dokumentų kopijas (tezių, programos, kt.).

72.3. magistro kvalifikacinio laipsnio (ar jam prilyginto aukštojo išsilavinimo) diplomo ir jo priedų kopijas;

73. Doktorantūros ir rezidentūros skyrius įregistruoja eksterno prašymą ir perduoda dokumentus Medicinos krypties Doktorantūros komitetui, kuris ne vėliau kaip per 3 mėnesius nuo prašymo gavimo dienos išnagrinėja pateiktą medžiagą ir nusprendžia, ar disertacijos rankraštis arba išleista monografija atitinka mokslo daktaro disertacijoms keliamus reikalavimus. Medicinos krypties Doktorantūros komitetas nustatyta tvarka pateikia išvadą dėl darbo atitikimo formaliems reikalavimams. Jeigu daugiau nei pusė Komiteto narių darbą vertina teigiamai, Doktorantūros komitetas skiria tris recenzentus, kurie išsamiai įvertina darbą ir pateikia recenzijas dėl disertacijos arba teikiamos gynimui monografijos atitikimo mokslo daktaro disertacijoms keliamiems reikalavimams MF Doktorantūros komiteto posėdyje.

74. Jeigu priimamas teigiamas sprendimas, Medicinos krypties Doktorantūros komitetas perduoda disertacijos rankraštį atitinkamam padaliniiui, kuris kuruoja tolesnę disertacinio darbo eigą, numato eksterno konsultantą (-us), sudaro studijų planą, jeigu išlaikyti egzaminai – priima sprendimą dėl jų įskaitymo ir teikia padalinio posėdžio nutarimą Medicinos krypties Doktorantūros komitetui. Doktorantūros komitetas per posėdį tvirtina:

- eksterno konsultantą (-us);

- eksterno studijų planą;

- jeigu išlaikyti egzaminai, priima sprendimą dėl jų įskaitymo.

75. Eksterno studijų egzaminai laikomi pagal šio reglamento 33-38 punktuose nustatytą tvarką.

76. Eksternu parengtos disertacijos, jos santraukos, publikacijų svarstymas ir disertacijos gynimas vyksta pagal šio reglamento 60-70 punktuose nurodytą tvarką. Eksternu aprengta disertacija turi būti apginta ne vėliau kaip po vienerių metų nuo disertacijos įregistravimo Vilniaus universitete dienos.

77. Jei doktorantūros komitetas nusprendžia atmesti eksterno prašymą ginti disertaciją, kartotinai prašymą disertacijai ginti jis gali teikti ne anksčiau kaip po vienerių metų.

IX. MOKSLO DAKTARO LAIPSNIO SUTEIKIMAS

78. Disertaciją apgynusiam asmeniui mokslo daktaro laipsnį suteikia ir diplomą išduoda Universitetas.

79. Apeliacija dėl nesuteikto mokslo daktaro laipsnio gali būti teikiama Universiteto Rektoriui. Rektorius sudaro ekspertų grupę, kuri pateikia savo išvadas. Teisės aktų nustatyta tvarka skundas dėl nesuteikto mokslo daktaro laipsnio gali būti teikiamas Akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriui.

80. Universiteto Senatas gali atšaukti sprendimą dėl mokslo laipsnio suteikimo kai:

80.1. nustatomas mokslinio nesąžiningumo faktas;

80.2. mokslo daktaro laipsnis suteiktas pažeidus LR Vyriausybės patvirtintus Mokslo doktorantūros nuostatus ir šį Reglamentą;

80.3. Akademinės etikos ir procedūrų kontrolierius priima tai įpareigojantį sprendimą.

81. Sprendimą pripažinti mokslo daktaro laipsnį negaliojančiu gali priimti Universiteto Senatas nustačius mokslinio nesąžiningumo faktą (plagiatą ir pan.) ar kai jis suteiktas pažeidus šį Reglamentą.

82. Mokslo daktaro laipsnio diplomo formą ir diplomo blankų gamybos, apskaitos bei registravimo tvarką nustato Lietuvos Respublikos Vyriausybė.

83. Dingus daktaro laipsnio diplomui, nustatyta tvarka išduodamas daktaro diplomo dublikatas.

X. DOKTORANTŪROS STUDIJŲ KOKYBĖS UŽTIKRINIMAS

84. Doktorantūros kokybės užtikrinimą reglamentuoja išoriniai dokumentai: Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtinti Mokslo Doktorantūros nuostatai, Švietimo ir mokslo ministerijos bei Lietuvos Mokslo tarybos atitinkami dokumentai bei vidiniai Vilniaus universiteto doktorantūros dokumentai.

85. Vidiniam Medicinos mokslo krypties doktorantūros studijų kokybės užtikrinimui numatoma kokybės užtikrinimo ir vertinimo sistema. Vertinimas vykdomas pagal šiuos rodiklius:

85.1. Efektyvumo ir rezultatyvumo rodiklis. Vertinamas Medicinos mokslo krypties doktorantų ir parengtų mokslo daktarų santykis; doktorantų paskelbti mokslo darbai per doktorantūros studijų laikotarpį; doktorantų dalyvavimas mokslinėse stažuotėse ir konferencijose; doktorantų dalyvavimas mokslinių tyrimų projektuose, atitinkančiuose jų disertacijos tematiką; disertaciją apgynusių doktorantų įsidarbinimas ir tolesnė karjera.

85.2. Mokslinės kompetencijos rodiklis. Medicinos mokslo krypties doktorantų rengime dalyvaujančių mokslininkų kvalifikacijos atitikimas nustatytiems kvalifikaciniams reikalavimams.

85.3. Vadybos rodiklis. Efektyvi ir planinga Medicinos mokslo krypties doktorantų rengimo vadyba, integruojanti visus doktorantūros proceso etapus.

85.4. Infrastruktūros rodiklis. Tinkamos organizacinės ir finansinės prielaidos kokybiškoms Medicinos mokslo krypties doktorantų studijoms bei jų mokslinių pasiekimų sklaidai.

86. Medicinos doktorantūros studijų procesą kontroliuoja ir doktorantūros studijų kokybę užtikrina Medicinos mokslo krypties Doktorantūros komitetas, kuris kasmet:

- diskutuoja su mokslininkais atsakingais už doktorantūros procesą dėl stojančiųjų į doktorantūrą atrankos tobulinimo bei studijų proceso tobulinimo, doktorantūros rezultatyvumo ir t.t.);
- diskutuoja su doktorantais (diskusijos eiga: stojimo į doktorantūrą motyvai, doktorantūros studijų eiga, mokslinis vadovavimas, studijų organizavimas ir materialinis studijų aprūpinimas, tipiškos problemos ir tobulintinos sritys);
- gautos kokybinės bei kiekybinės informacijos pagrindu įvertina doktorantūros studijų efektyvumą ir rezultatyvumą; mokslinius išteklius; studijų organizavimą ir infrastruktūrą;
- teikia VU Senatui, Doktorantūros ir rezidentūros skyriui, Medicinos fakulteto dekanui apibendrintas išvadas bei rekomendacijas, kaip būtų galima pagerinti doktorantūros kokybę.

XI. DOKTORANTŪROS FINANSAVIMAS

87. Doktoranto stipendija yra mokama LR Vyriausybės nustatyta tvarka ir vadovaujantis Vilniaus universiteto stipendijų nuostatais.

88. Lėšos Medicinos krypties doktorantų moksliniams tyrimams, disertacijos ir santraukos leidybai, doktorantų mokslinių vadovų ir konsultantų, doktorantūros komiteto, jo sekretoriato (sekretoriaus), gynimo tarybos pirmininko ir narių, egzaminų komisijų pirmininko ir narių, studijų dalykų konsultantų darbo užmokesčio, socialinio draudimo lėšos ir kitos išlaidos numatyta tvarka skiriamos padaliniui, kuriame vyksta doktorantūros studijos. Esant finansinėms galimybėms, numatomos doktorantų mobilumo lėšos.

89. Doktorantai iš kitų mokslo ir studijų institucijų, pageidaujantys laikyti doktorantūros studijų dalykų egzaminus Vilniaus universitete ar ginti daktaro disertacijas, moka Senato nustatytą mokestį.

90. Eksterno konsultantų, eksterno egzaminų komisijų pirmininkų ir narių, gynimo tarybos pirmininko ir narių darbo užmokesčio, socialinio draudimo lėšos ir kitos išlaidos, susijusios su daktaro mokslo laipsnio įgijimu eksternu, padengiamos universiteto Senato nustatyta tvarka.

P.S. Vilniaus universitete saugomi Medicinos krypties Doktorantūros komiteto dokumentai, doktorantų studijų ir disertacijų gynimo bylos, kuriuose yra:

- priėmimo į doktorantūrą dokumentai;
- doktoranto vadovo ir konsultantų skyrimo dokumentai;
- doktoranto studijų, mokslinių tyrimų programa, jų rezultatų publikavimo ir daktaro disertacijos rengimo programa;
- doktoranto atestacijos dokumentai;
- doktoranto programos terminų atidėjimo dokumentai;
- doktorantūros studijų egzaminų laikymo protokolai;
- prašymas leisti ginti disertaciją ir su juo susiję dokumentai (disertacijos svarstymo protokolai, kiti Doktorantūros komiteto dokumentai);
- Rektoriaus įsakymas dėl gynimo tarybos tvirtinimo, gynimo datos skyrimo;
- dokumentas, patvirtinantis, kad disertacija perduota ar išsiųsta Lietuvos nacionalinei Martyno Mažvydo, Vilniaus universiteto ir Lietuvos medicinos bibliotekoms;
- skelbimo apie viešą disertacijos gynimą kopija;
- tarybos posėdžio, kuriame disertacija buvo ginama, protokolai, taip pat visų susijusių su disertacijos nagrinėjimu toje taryboje dokumentų kopijos;
- disertacijos santrauka;
- tarybos, kurioje buvo ginama doktoranto disertacija, nutarimas dėl daktaro mokslo laipsnio suteikimo;
- daktaro diplomo kopija;
- išspausdintų ir priimtų spausdinti doktoranto mokslo straipsnių kopijos ir sąrašas;
- kiti dokumentai, susiję su doktoranto studijomis, moksliniais tyrimais ir disertacijos gynimu.